

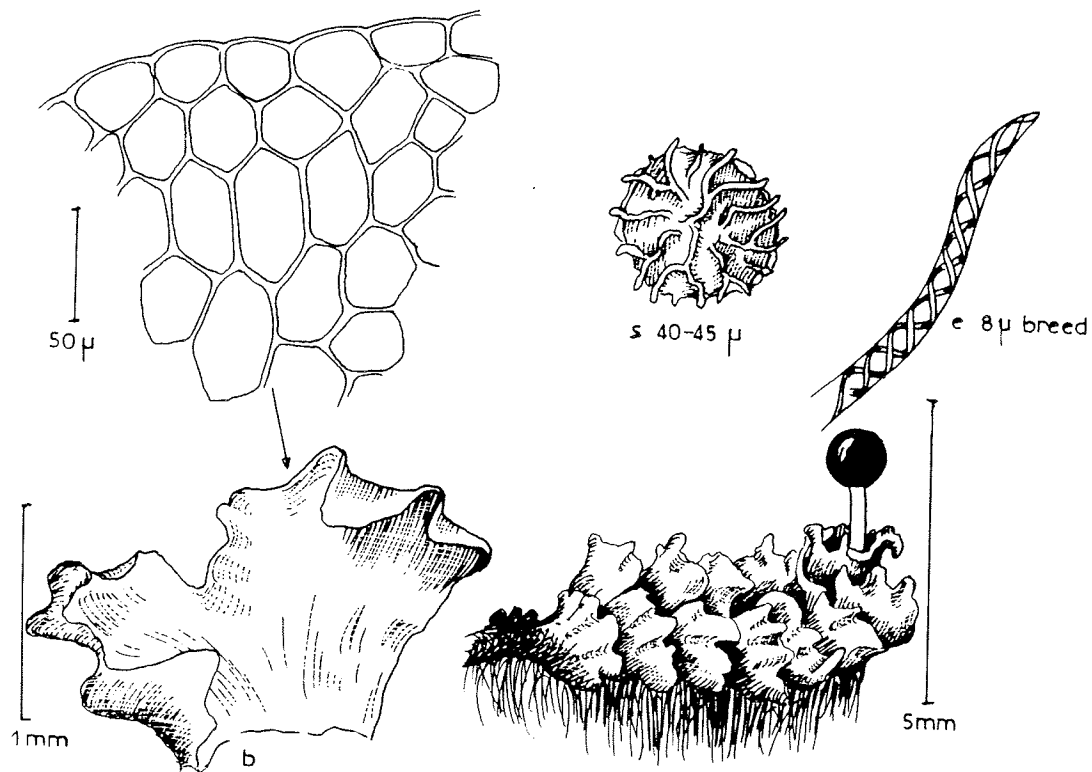
Mossornas Vänner på Svenska västkusten

1984

22

dec

Information till medlemmar och intresserade

Afbeelding 85 *Fossombronia pusilla* (L.) Nees

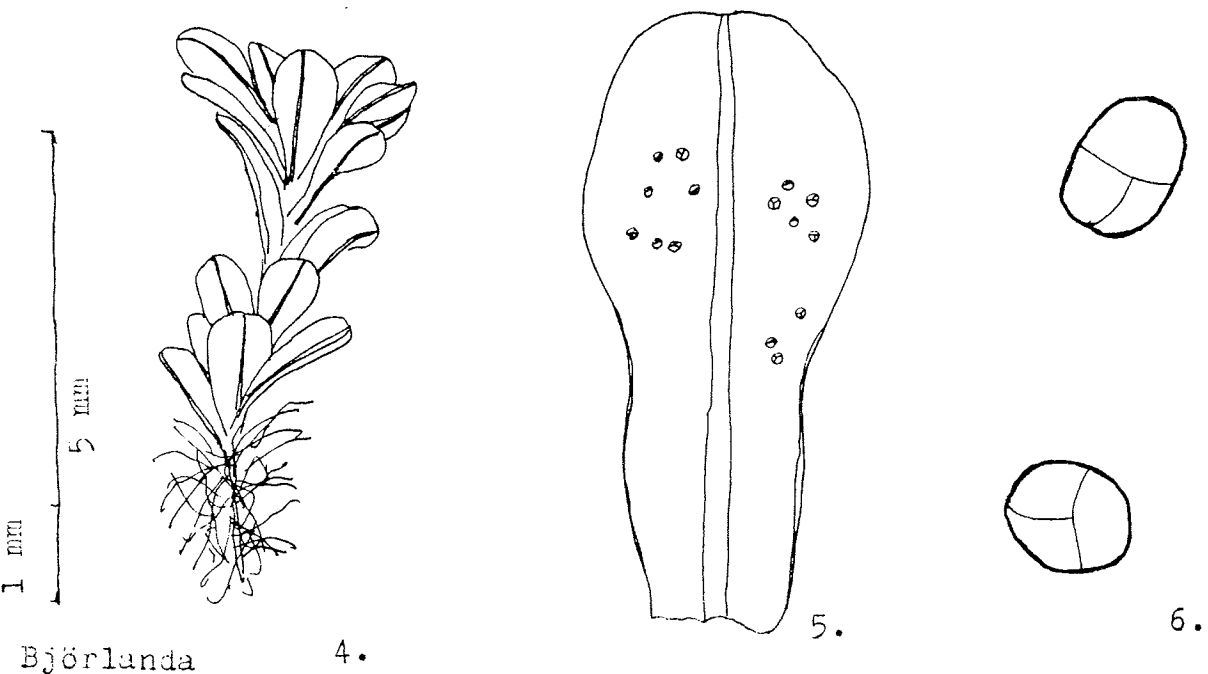
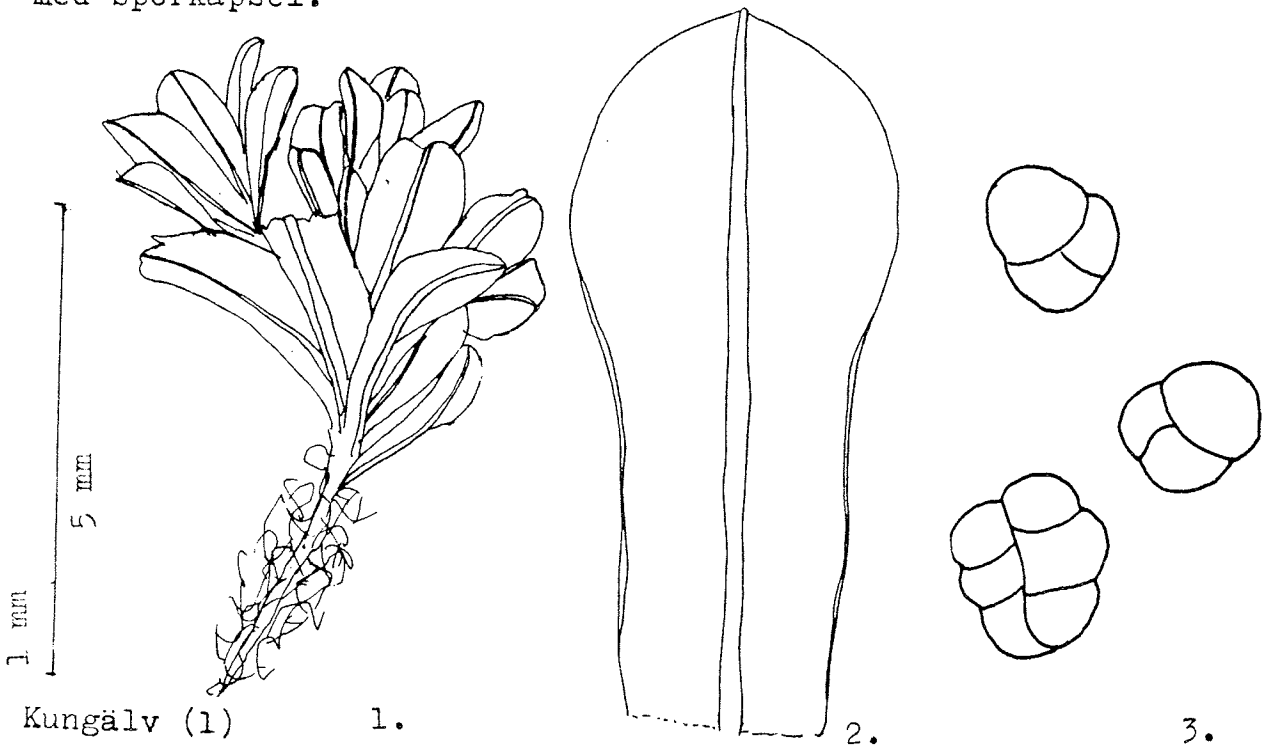
INNEHÅLL:

	Sid.
Peter Sögård:	Tortula latifolia i Sverige.....2
Torbjörn Johansson:	Fossombronia pusilla i Sverige.....6
Sten Ekman:	MV:s 1:a höstexkursion 1984-09-23.....8
Peter Carlsson:	MV:s 2:dra höstexkursion 1984-10-07...9
Tomas Hallingbäck:	MV:s 3:dje höstexkursion 1984-10-21..11
Harry Andersson:	MV:s 4:de höstexkursion 1984-11-11...12
Redaktionen:	Saxat ur artikel om Stig Waldheim....14

Tortula latifolia (Bush) Hartm.
i Sverige.

Peter Sögård

Tortula latifolia är en lätt igenkännlig mossa. Skotten blir upp till 3 cm långa (fig.1&4). Bladen är spatelformade och bredast ovan mitten (fig.2&5). På bladskivan finns nästan alltid flercelliga gemmae (fig.3&6) som är +- runda och 24 - 36 μ m stora. Nerven är kraftig och slutar i spetsen eller löper ut i en liten brodd. *T. latifolia* är i Sverige aldrig påträffad med sporkapsel.

I november 1983 var jag ute och inventerade mossfloran i Kungälv. På ovansidan en cementmur, ca 40 cm hög och svagt skuggad av buskar, växte en akrokarp mossa. Vid första anblicken tyckte jag att den liknade *Encalypta streptocarpa*, men bladformen stämde inte och *E. streptocarpaceae* karaktäristiska *gemmae* saknades. Hemma under luppen var mossan mycket lättbestämd - *Tortula latifolia*. Beståndet dominerade stora delar av en sträcka på ca 3 m (lokal 1).

Under våren 84 besökte jag 3 äldre *T. latifolia* -lokaler i Bohuslän. På en lokal, Jörlanda sn, återfanns arten ej. En trolig växtplats för mossan var den gamla landsvägsbron över ån i Jörlanda. Bron hade tyvärr delvis rasat. På de båda andra lokalerna, Solberga och Björlanda, hittade jag *Tortulan* på de gamla landsvägsbroarna. Den växte på brosockeln i vattenlinjen och riktigt lyst med sin närvaro. Färgen var skinande ljus grön, mycket iögonenfallande. Kungälvlokalens *Tortula* skiljer sig i några smärre detaljer från de båda andra kollektionerna och då främst i färgen som är betydligt mörkare när mossan är uppblött. *Gemmaena* är färre till antalet (ca 5 - 10 st / blad) och har tjockare cellväggar vilka är utbuktade (fig. 3). Hos Solberga & Björlanda-kollektionerna förekommer *gemmaena* rikligt (mer än 20/ blad) och cellväggarna är smalare och ej utbuktade (fig. 6).

Su i oktober 84 fann jag mossan på en ny lokal, ca 100m syd den andra lokalen i Kungälv, nere vid Nordre älvs strand. *T. latifolia* växer här på ett cementrör, (1m långt och 40 cm högt) och dominerar totalt den undre hälften av röret men på ovansidan finns endast ett fåtal spridda skott. *Tortulan* är på denna fuktiga växtplats mycket lik Björlanda och Solberga kollektionerna i fråga om färgen och utseendet på *gemmaena* (lokal 2).

Arterna i tabellen här bredvid är sådana som växte inblandat i *T. latifolia*-mattorna eller i anslutning till dessa.

Amblystegium serpens
Bryum argenteum
B. sp
Ceratodon purpureus
Grimmia ovalis
G. pulvinata
Leskea polycarpa
Orthotrichum anomalum
O. diaphanum
Schistidium apocarpum
Tortula latifolia
T. muralis

	Kungälv (1)	Kungälv (2)	Solberga	Björlanda
<i>Amblystegium serpens</i>	X	X		X
<i>Bryum argenteum</i>	X			
<i>B. sp</i>				X
<i>Ceratodon purpureus</i>	X		X	X
<i>Grimmia ovalis</i>	X			
<i>G. pulvinata</i>	X			
<i>Leskea polycarpa</i>		X		
<i>Orthotrichum anomalum</i>	X			
<i>O. diaphanum</i>	X			X
<i>Schistidium apocarpum</i>		X		
<i>Tortula latifolia</i>	X	X	X	X
<i>T. muralis</i>	X			

Före 1950 var *T.latifolia* funnen på 13 lokaler i Sverige norr om Skåne. Efter 1950 endast 7 gånger, men 3 av gångerna är återfynd på äldre lokaler (1974, 84). Det vore intressant att veta på hur många av de äldre lokalerna den ännu finns kvar. Här följer en förteckning på lokaler i Sverige gjord av Tomas Hallingbäck.

UPPLAND: Åkerby sn, Broby bro- G.Björkman (lit Jensen 1939).

GOTLAND: Enl Sjögren.

BLEKINGE: Jämshög sn, på trappan mellan kyrkogården och prästgården- S.Medelius 1922 (S).

SKÅNE: Mer än 10 lokaler.

HALLAND: Laholm stad, mellan cementplattor utanför restaurang - T.Johansson 1978.

Harplinge sn, vid Skintan ca 1200 m uppströms mynningen, på alrot samt jord mellan stenar i brofäste - Kjell Georgsson 3/11 1978.

Halmstad, på sten i diket vid flygstationen (500 m V "M" i Mickedala) - K. Georgsson.

Släp sn, Särö, på en ekstubbe - H. Persson 1913 (S,LD).

GÖTEBORG: Örgryte gamla kyrka - C.Hjärne 1912, C.Stenholm 1930, H.E.Johansson 1921, P.A.Larsson 1930, T.Hallingbäck 1974 (S,LD).

BOHUSLÄN: Solberga sn, vid brofästet SSO kyrkan - P.A.Larsson 1930, P.Sögård 1984 (S,LD).

Björlanda sn, landsvägsbron, 500 m OSO kyrkan - H.E.Johansson 1924, P.Sögård 1984 (S).

Jörlanda sn, Jörlanda (lit Jensen 1939).

Kungälv, Prästgårdsliden, på cementmur - P.Sögård 1983

VÄSTER-

GÖTLAND: Skara, Veterinärgatan, på alm - N.Albertsson 1944 (LD).

Torshem sn, Fredriksfors, på stenar i ån - A.Hülpers 1922 (S).

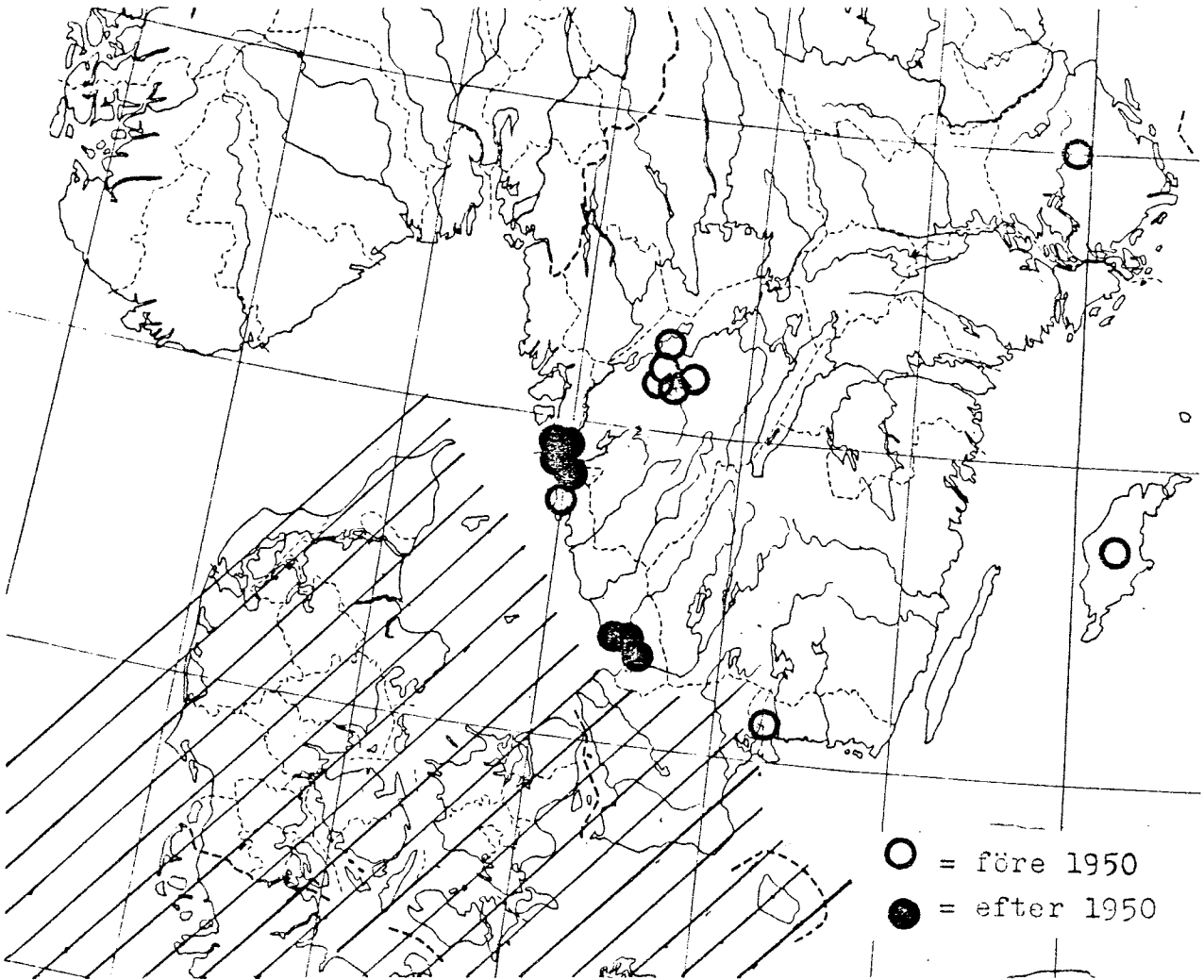
Lång sn, på stenar i Lidan vid Käsentorps Kvarn- A.Hülpers 1922 (S).

Örslösa - A.Hülpers 1922 (S).

Jung, poststationen på lönn - N.Albertsson 1945 (LD).

Uvered - A.Hülpers 1922 (S).

UTBREDNING I SVERIGE

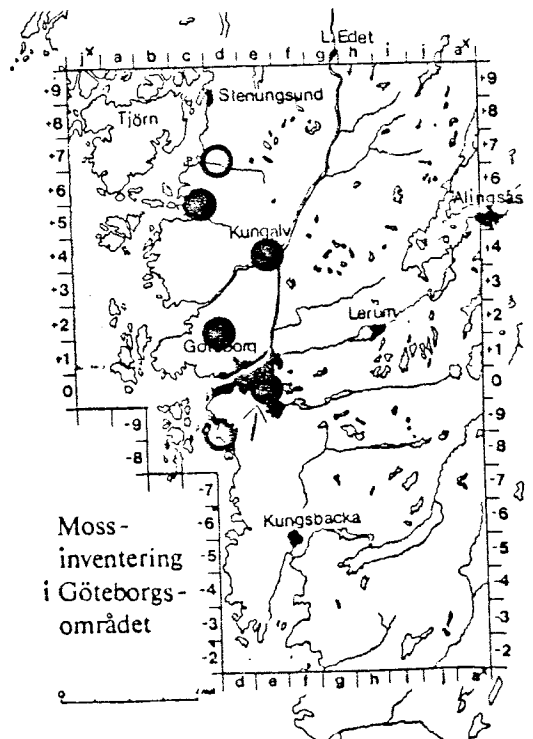
Litteratur-lista

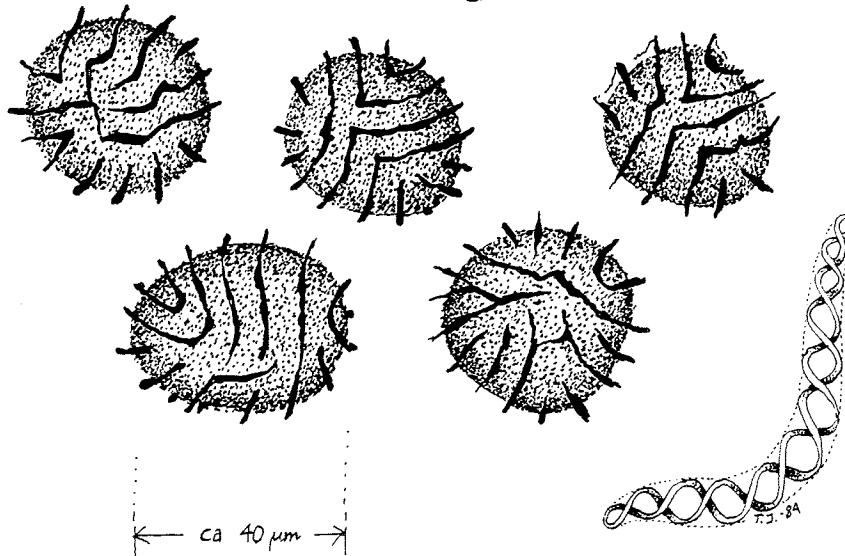
Den Danska Mosflora I Bladmossor.
Andersen mfl. 1976

The moss flora of Britain and
Ireland. A.J.E. Smith. 1978

Illustrated Moss Flora of
Fennoscandia II Musci. Elsa Nyholm.
1954-1969.

Ur E. Sjögren. Under tryckning.

Fossombronia pusilla (L.) Nees

Fossombronia pusilla funnen i Sverige

För några år sedan hyvlade man inom Laholms stad fram en cykelstig utmed Lagan strax nedanför det s.k. Klarabäcks-området. Det blev ett ganska fult sår med blottad lera men snart slog gräs och andra örter till och naturligtvis även mossor. Växtplatsen vetter mot norr, är mycket fuktig och ganska skuggad, åtminstone ger de högsta örterna skugga åt mossorna.

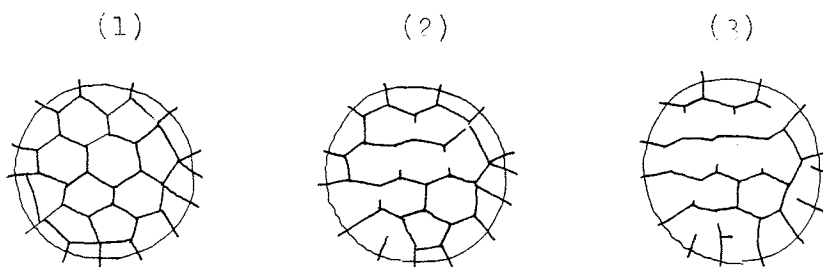
Snart fann jag här både *Anthoceros punctatus* och *Phaeoceros carolinianus*, *Blasia pusilla* m. fl.

I mitten av September i år (1984) fick jag för mej att jag skulle studera släktet *Fossombronia* litet närmare och plockade därför som hastigast med mej några fertila skott då jag passerade platsen. Till min förvåning visade det sej vara *Fossombronia pusilla*.

Den växer ett stycke upp på sidan av en slänt, på blottad lerjord mellan grästuvor gärna tillsammans med *Atrichum undulatum*.

Eftersom Sigfrid Arnell inte uppger arten för Sverige blev jag nyfiken på att få se tidigare kollekt både från vårt land och från grannländerna. Visserligen skriver han i sin flora (1956) att han gått igenom alla våra större herbarier, och jag tvivlar sannerligen inte på hans kunskaper, men tyckte ändå det skulle vara roligt att ta del av tidigare samlares kollekt.

Från Lunds museum fick jag låna 21 herbariepåsar, från Riksmuseet i Stockholm 1 st. men från Uppsala fick jag endast fotostatkopior på herbarieetiketterna. Man lånar tyvärr inte ut till "privatpersoner". På alla dessa etiketter står det *Fossombronia pusilla* men hur många var rätt bestämda? Av de 21 påsarna från Lund var en från Danmark (C. Jensen, 1903) och de övriga från Sverige. (insamlade i slutet av 1800-talet)

Som väntat innehöll endast det Danska kollektet *F. pusilla*.

I de Svenska samlingarna dominerade *F. foveolata* samt något litet *F. wondraczekii*. Kollektet från Riksmuseet var även oriktigt bestämt.

Flera av etiketterna från Uppsala var identiska med de i Lund.

Man blir onekligen misstänksam mot innehållet när det på herbariepåsen står: "utmed sjön" eller "vid sjöstranden", typiska biotoper för *F. foveolata*, ej för *F. pusilla*. Eller när någon noterar

Ångermanland för en så värmekrävande art som *F. pusilla*.

Hur kan man då förväxla *F. pusilla* med *F. foveolata*?

Vanligen ser man hos *F. foveolata* en sporyta där upphöjda smala ryggar bildar ett sammanhängande mönster av månghörningar (1). Ibland kan dock en eller flera mellanväggar saknas varvid "gator" bildas på sporytan (2) och i extrema fall liknar sporen onekligen *F. pusilla* (3). Dock finns nästan alltid en sluten form (månghörning) kvar hos *F. foveolata* vilket jag aldrig sett hos *F. pusilla*.

Ryggarnas antal, sedda som utskjutande taggar på sporens omkrets, är ungefär desamma hos bägge arterna, fast längre och vassare hos *F. pusilla*, och båda har en angenäm doft. *F. wondraczekii* ger mej en underligt unken eller rå luktförnimmelse.

Om man kan tala om släktskap inom släktet *Fossombronia* skulle jag kunna tänka mej *F. pusilla* som en reducerad form av *F. foveolata*. I R.M. Schusters *The hepaticae and Anthocerotae of North America* del 1 (sid. 180) avbildar han en *Fossombronia*-art som han kallar *F. brasiliensis*. Teckningen påminner starkt om dessa "avvikande" former av *F. foveolata* som beskrivits ovan. Man kan här se små rudimentära bildningar utmed lamellerna som skulle kunna tolkas som rester av försvunna mellanväggar.

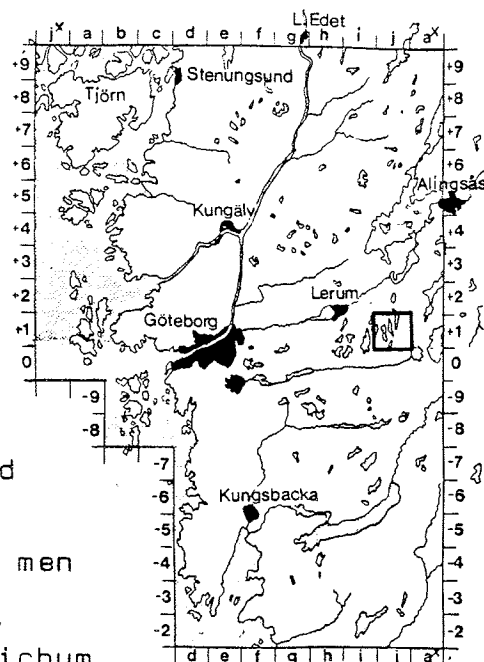
Torbjörn Johansson

Trädgårdsgatan 3

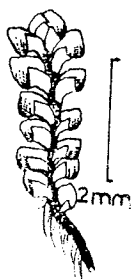
312 00 LAHOLM

Mossornas Vänners 1:a höstexcursion 1984-09-23. Ruta +1j.

Vi börjar vår historia när alla lyckats, trots irrfärder, hitta till Högnäset, Härryda socken, Västergötland. Bondskog, näringsfattig morän och svart urberg till trots, solen sken på oss och vi klev någorlunda inspirerade ut i denna västgöta-del av Moder Natur.

Längs en stig fanns dikesskärningar med nyblottad, osvallad sandig-moig morän, vilken i ock för sig innehöll vanliga, men ändå trevliga arter såsom Jungermannia gracillima, Atrichum tenellum, Oligotrichum hercynicum, Ditrichum heteromallum, D pusillum samt trillingarna Pogonatum aloides, P nanum och P urnigerum. Positivt var också det fynd av Scapania curta som Tomas gjorde vid sidan av skogsstigen. Antitrichia curtispendula, mindre vanlig för inventeringsområdet än man tidigare antagit, befanns växande på klipparti.

Scapania curta
(Mart.)Dum.

I våtare partier hittades den med djupt kluvna stamblad prydda Sphagnum riparium och den något näringskrävande S teres. Inga biotoper lämpliga för typiska högmossarter passerades, varvid dessa arter uteblev.

Efter de yngstas initiativ vändes det istället på klacken tillbaka mot vagnparken. Två av deltagarna tog en omväg och fann därvid en äldre lönn på vilken de vackra höstkulörerna började bryta fram i kronan. På trädstammen växte rikbarks-epifyter som Radula complanata, Metzgeria furcata, Leucodon sciuroides, Orthotrichum lyellii, O stramineum och även fler men hittills obestämda Ortotrichum-arter.

I solskenet befann sig Sven F, Sven B, Eva-Stina Blomgren, Peter C, Hans-Olof S, Tomas H och Peter S med respektive avkomlingar Henrik H och Anders S, hittills 93 bladmossor och 36 levermossor samt skribenten själv,

Sten Ekman

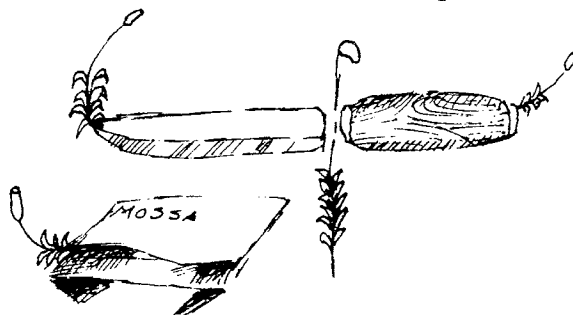
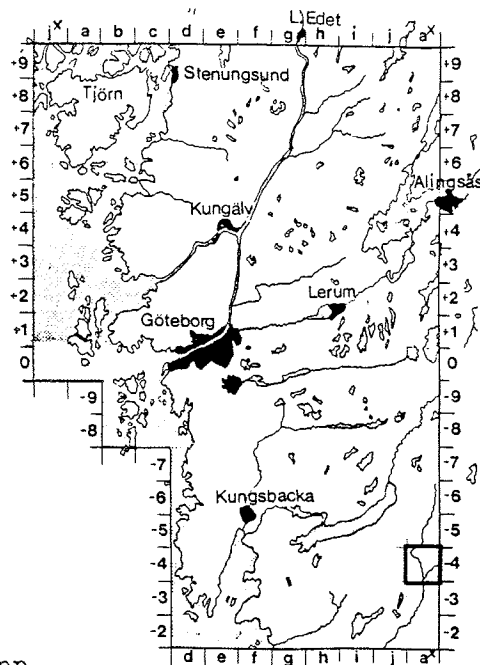
MV:s 2:a höstexkursion, 7/10 -84.

Åtta mossvänner styrde denna gång kosan till SO-hörnet av undersökningsområdet; närmare bestämt till ruta -4a* i trakten av Björketorp i Viskadalen.

Gallåsens NO-vända branter besöktes först. Här var till stor del avverkat, men såpass nyss att många av skogsmossorna fanns kvar. I ett källdråg växte t ex Rhytidiadelphus subpinnatus, Sphagnum teres, Thuidium delicatulum och T tamariscinum. Ett klippblock med översilande vatten hyste en frodig vegetation med bl a Mnium medium, Fissidens adianthoides och Lejeunea cavi-
folia.

På sandig jord i vägkanten fann vi Pohlia prolifera, Scapania curta, Oligotrichum hercynicum och Polytrichum longisetum. Philonotis fontana växte nere i diket och på ett stenblock satt en tuva av Grimmia patens.

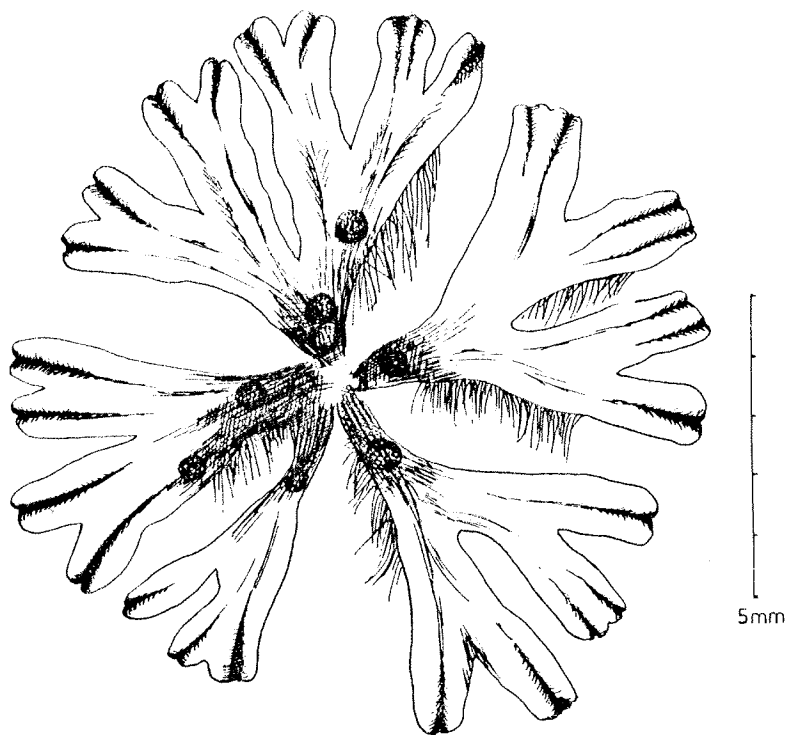
Vi fortsatte till en fuktig lövskog vid foten av branten och blev överfallna av velocipedburen lokalbefolkning som trodde vi var ute för att jaga älg (med lupp och morakniv?). Då vi redogjorde för vårt ärende förbyttes aggressionen i medlidande och vi kunde ostört fortsätta vårt rotande bland stubbar och block. På alsocklarna växte rikligt av Plagiothecium latebricola, på flera ställen även med kapslar.

Klippblocken hyste mattor av Dicranodontium denudatum, en oceanisk art som känns igen på de lätt avfallande bladen. Jamesoniella autumnalis kröp på gamla lågor och Nowellia curvifolia växte på stubbar och stockar i tidigare förmultningsstadier. Brachythecium reflexum och B. populeum växte på trädbaser, B. velutinum på bar jord, B. plumosum på stenar i bäcken och B. rivulare i ett lerigt fuktstråk.

Ett snabbstopp vid ån Surtan inbringade Leskea polycarpa och Calliargon cordifolium. Slutligen besökte vi en lerig ravin vid ett biflöde till Viskan. Ett häftigt regn försvårade luppandet och vi fick retirera efter att ha kompletterat med Bryum flaccidum, Pottia truncata, Phascum cuspidatum och Riccia sorocarpa.

Peter C.

Riccia sorocarpa Bisch.

Mossornas Vänner 3:e höstexkursion 84 10 21 - Inventeringsruta + 9g

Efter en ovanligt regnig vecka klarnade himlen och en grupp av 16 mossintresserade personer träffades vid Västerlanda kyrka, strax nordost om Svartedalen i Bohuslän. Syftet var i första hand att moss-inventera en 5 X 5 km ruta i denna del av Göta älv dalen men även att dela med oss av mosskunnande till medlemmar ur Botaniska föreningen i Göteborg som vi bjudit dit.

Runt själva kyrkan finns stora ädellövträd som blev våra första undersökningsobjekt.

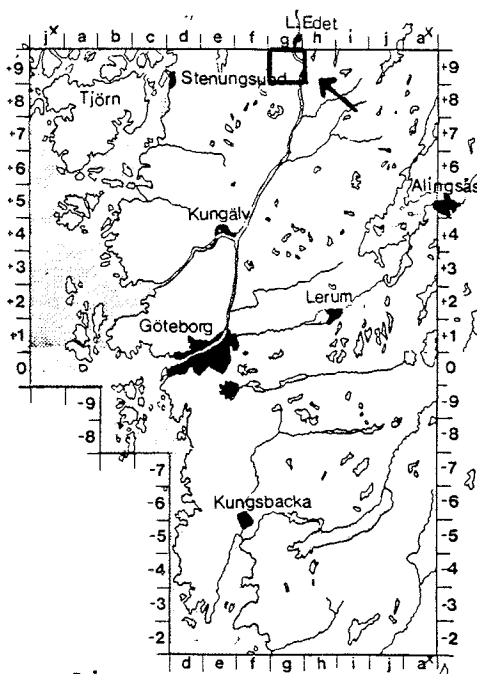
På lönnarna hittade vi bl.a. Nyholmiella obtusifolia i rik mängd. Där utöver även båghättemossan, Orthotrichum lyellii samt O. stramineum och Leucodon sciuroides.

Harry fann den ovanliga, stoftgynnade arten Tortula papillosa i några barkspringor och många kände igen Bryum flaccidum på trädstammarnas fuktigare partier.

Vi flyttade snart norrut någon km till en fuktig och översilad bergvägg. Här demonstrerade medlemmar ur MV den triviala silikatsten-floran och förutom de vanliga arterna förevisades även Hypnum imponens, Sphagnum quinquefarium och Kiaeria blyttii.

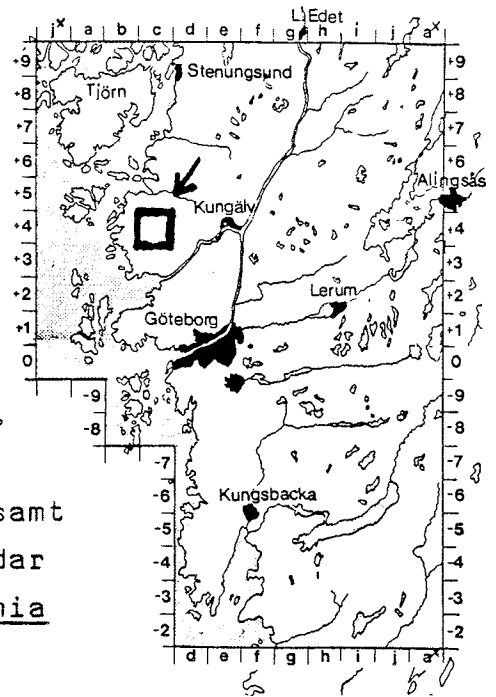
Exkursionen fortsatte några km ytterligare norr om Västerlanda, ^{till} (berget nära Holmen). Vi förväntade oss bättre jordmån och fler lundväxter men hittade endast störda miljöer. Landskapet var delvis fördärvat av ett stenbrott. Det som ändå gav många av deltagarna god behållning i detta område var att se olika typer av pionjär-samhällen. På den nakna och magra sandjorden i stenbrottet studerade vi POGONATION med Ditrichum- och Pogonatum-arter. Små insprängda tuvor av Diplophyllum obtusifolium och Nardia scalaris upptäcktes. På åkermarken strax väster om gården Holmen undersökte vi det näringsrikare mossamhället PHASCION. Levermossan Anthoceros agrestis fanns i små rosetter och sporhusen var förvillande lika småvuxna grässtrån. På samma jord förekom rikligt av Bryum rubens, Pottia truncata och Riccia sorocarpa.

På grund av älgjakt kunde någon granskog eller myrmark inte undersökas närmare. Istället åkte vi till ett härligt vattenfall intill Röd. Trots att några av oss varit här förut och funnit bl.a. Nardia compressa och Hygrohypnum ochraceum så gjordes nya fynd av värde. Eric fann den lilla Plagiothecium latebricola på lös ved. Bladen var i spetsarna försedda med groddkorn. Innan mörkret föll han vi beskåda den mm-lilla Pseudephemerum intill bäcken. Totalt noterades 125 arter.

Mossornas Vänners 4:de höstexkursion 1984-11-11. Ruta +4c.

Exkursionen hade förberetts genom tre förexkursioner, varav den första inriktade sig på trakten kring Torsby kyrka. Enligt deltagarna Sten, Pär och Peter S var kyrkogården en oas ej blott för de döda, utan också för epifytjagande bryologer. På ädellövträden fanns rikligt med Tortula virescens och rikt fertil T laevipila. I detta fina epifytsällskap fanns den något vanligare Zygodon viridissimus samt Ortotrichum lyellii. På några gravvårdar förekom Ortotrichum anomalum och Grimmia pulvinata.

Förexkursion nr 2 hade Peter Sögård ställt till Runnröd, varifrån förekomst av Ulota drummondii antecknats. Även Bryum alpinum hade iakttagits. Denna vackert karminröda mossa ser man här och där på fuktiga urbergslutor i Västsverige. Den sista förexkursionen gick till ett naturkomplex-område vid Dammen N Kärna, samt till bokskogsreservatet Ranneberg. Dessa mål var så lovande, att också huvudexkursionen ställdes dit.

Efter ett snabbstudium i en bäckravin och registreringen av främst Porella cordeana klättrade vi uppför rikt mossklädda branter till en högt belägen göl. Trots ett högt vattenstånd i gölen kunde vi registrera ej mindre än 12 Sphagnum-arter. Omgivande sluttningar hyste ytterligare 3 arter: S compactum, S russowii och S quinquefarium. Som vanligt - nära kusten- förekom Campylopus flexuosus rikligt på stigar och på bergknallar.

Sedan energin förstärkts med värmande dryck och kaloririkt tilltugg, samlade vi oss inför en kraftansträngande klättring i de bokskogsklädda branterna vid Ranneberg. Från tidigare besök sommartid visste vi, att bergarten var kalkförande och

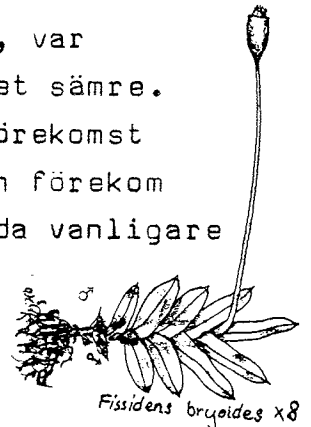
forts. →

forts. 4:de höstexkursionen

och tämligen lättvittrad, åtminstone fläckvis. De näringskrävande fanerogamerna Festuca silvatica, Dentaria bulbifera, Milium effusum och Hepatica nobilis kunde nu sammanställas med ett antal kalkgynnade mossor. På grund av att det fanns ett rikt urval av ekologiska nicher, allt ifrån ruttnande stammar till underhäng, stora och små block, sipperrännor, urbergsgrottor mm, blev artantalet stort och varierat, t.ex. Nowellia curvifolia, Neckera crispa, Jamesoniella autumnalis, Dolichotheca striatella, Fissidens cristatus, Heterocladium heteropterum, Pohlia cruda, Rhabdoweisia fugax Isothecium myosuroides och I myurum, Rhytidiadelphus loreus och R triquetrus, Amphidium mougeottii, Lejeunea cavifolia och Metzgeria furcata - men tyvärr ingen Schistostega pennata, för vilken skenbart naturliga förutsättningar fanns.

Om bergssluttningen gav ett rikt utbud av mossor, var några leriga betesmarker nedanför skogen ej mycket sämre. För andra gången i höst kunde vi registrera en förekomst av Anthoceros punctatus. I den fuktdrypande leran förekom även fertil Fossombronia wondraczekii samt de båda vanligare mossorna Fissidens taxifolius och F bryoides.

Då exkursionsdeltagarna senare spred ut sig över ett stort område, fick vi med ytterligare arter från andra biotoper: Homalothecium sericeum, Camptothecium lutescens, Cirriphyllum piliferum, Bartramia ithyphylla m.fl..

Totalt registrerades 147 arter under en motionsgivande och variationsrik exkursion. I denna lyckade höstavslutning deltog Sven Bergquist, Eva-Stina Blomgren, Sven Fransén, Lars Gustafsson, Henrik, Ida och Tomas Hallingbäck, Pär Johansson, Christer Malmquist och referenten

Harry Andersson

§§§

ÅRSavgiften 20 kr sändes till: Sven Fransén
Pg. 133788-0

§§§

ARTIKLAR för publicering till: Pär Johansson
Birgittagatan 4 B
414 53 Göteborg

Obs, använd skrivmaskin med bra färgband och gör ej
alltför breda spalter!

§§§

STIG WALDHEIM IN MEMORIAM

Följande är saxat ur C.Tyler & N.Malmer: Kalkmyrar
och fuktängar i 1940-talets Skåne - Meddn.Växtekol. Inst.
Lund Univ. 1983.

Laborator Stig Waldheim föddes 1911 i Örebro i Närke. Han avlade studentexamen 1931 vid Karolinska högre allmänna läroverket i Örebro och påbörjade därefter studier och forskning vid Lunds universitet. Hans huvudintresse var botanik, och särskilt bryologi, floristik, växtgeografi, växtsociologi och växtekologi.

Hemprovinsen Närkes mossflora fångade hans intresse redan 1933 och han ägnade den fyra års studier, innan han flyttade sitt huvudsakliga arbetsområde till Skåne. Utöver tre smärre skrifter (1934, 1935a, b) om Sydsveriges mossflora och dess växtgeografiska ställning ledde studierna i hemprovinsen fram till en licentiatavhandling, public. 1944, som behandlade den vegetation, där vitmossor spelar en väsentlig roll, dvs mosse- och fattigkärrvegetation. Karaktäristiskt nog behandlades den ur såväl floristisk, växtgeografisk och växtsociologisk som växtekologisk synpunkt. Waldheim skrev även avsnitten om släktena Fissidens och Cirriphyllum i en ny mossflora (1939a).

Waldheim inledde år 1938 sina studier av myrarna i Skåne i den nordöstra delen av provinsen. Han inventerade Sphagnum-floran och påbörjade en undersökning av de sociologiska och ekologiska förhållandena. En preliminär rapport lämnades år 1939 (1939b). Samma år utvidgades myrstudierna till hela Skåne och koncentrerades efterhand alltmer till extremrikkärren, i synnerhet åren 1942-1947. Hans stora verksamhetslust var emellertid inte tillfreds därmed. År 1940 påbörjades även studier av de nakna jordfläckarnas vegetation av små mossor. Dessa studier bedrevs särskilt intensivt åren 1943-1945 och sammanfattades 1947 i doktorsavhandlingen: "Kleinmoosgesellschaften und Bodenverhältnissen in Schonen" (1947). I detta arbete stod de sociologiska och ekologiska frågorna i blickpunkten för framställningen. Med denna avhandling uppnådde Waldheim docentkompetens. Under dessa intensiva arbetsår gjorde han även en insats för det svenska naturskyddet genom inventeringarna av mossfloran i nationalparkerna Garphyttan i Närke och Dalby Söderskog i Skåne (Persson & Waldheim 1940, Waldheim 1944b). Dessa arbeten hade samma sociologiska och ekologiska inriktning som avhandlingen. Han intresserade sig även för den skånska sandvegetationens mossor (Andersson & Waldheim 1946) och för busklavar (Fries & Waldheim 1955).

Myrstudierna blev inte heller resultatlösa. Tillsammans med Weimarck publicerade Waldheim 1943 en genomgång av Skånes myrtyper, där termen extremrikkärr användes för första gången. Arbetet omfattar en redogörelse för den floristiska och sociologiska skillnaden mellan olika myrtyper och en översiktlig beskrivning av skillnaderna i ståndortsförhållanden. Ett stort antal vegetationsupptagningar, huvudsakligen utförda av Waldheim, redovisas i form av växtsamhällstabeller. Detta arbete tillhör den grundläggande, klassiska svenska myrlitteraturen. Vegetationen i extremrikkärren är många gånger mer eller mindre ängsartad och förekommer oftast i geografisk närhet till såväl fuktigare som torrare ängar. Denna ängsvegetation studerades av Waldheim samtidigt som han arbetade med kärrvegetationen, och resultaten redovisades till en liten del 1943 i uppsatsen "Några ängsartade samhällen". Även i en uppsats om kalkkärret i Örup (1949) behandlas ängs- och kärrängsvegetation.

En maskinskriven uppsats, "De skånska extremrikkärrens vegetation", omfattande såväl en sociologisk redogörelse för kärr- och ängsvegetation som en kortfattad översikt över de preliminära resultaten av markkemiska analyser, återopades av Waldheim när han sökte den nyinrättade laboratorstjänsten i växtbiologi vid Institutionen för systematisk botanik i Lund. Waldheim erhöll också denna tjänst 1947 och innehade den fram till sin sjukpensionering 1962. Emellertid blev Waldheim aldrig i tillfälle att fullborda och publicera sitt mycket omfattande arbete över Skånes extremrikkärr och tillhörande ängar, ej heller en fullständig bearbetning av resultaten från myrstudierna i nordöstra Skåne. Efterhand invalidiserande ohälsa hindrade honom och medförde även att han inte tillfullo kunde upprätthålla laboratorstjänsten. Waldheim dog 1976.

Även om antalet publicerade skrifter blev ringa under Waldheims 15-åriga laboratorperiod, kom hans aktivitet under denna tid att vara av väsentlig betydelse för växtekologins utveckling i Lund.

Generationer av studenter fick del av den inspiration han gav och den eminenta förmåga han hade att dela med sig av sitt rika bryologiska, ekologiska och växtgeografiska kunnande. Utan Stig Waldheims insatser under dessa år hade inte växtekologin varit vad den i dag är vid Lunds universitet.

Litteratur :

- Andersson, O. & Waldheim, S. 1946. Bidrag till Skånes flora 35. *Tortella inclinata* som komponent i skånsk sandstäppvegetation. - Bot. Notiser 99:103-121.
- Fries, M. & Waldheim, S. 1955. Ytterligare lokaler för den nordliga busklaven *Cetraria Delisei* vid dess södra utbredningsgräns. - Svensk Bot. Tidskr. 49:348-349.
- Persson, H. & Waldheim, S. 1940. Mossfloran i Garphyttans nationalpark. - K. Sv. Vet.-Akad. Skr. i Natursk.ärenden 38. Uppsala. 43 sid.
- Waldheim, S. 1934. Fyra sydliga *Eurhynchium*arter i Sverige. - Bot. Notiser 87:233-244.
- Waldheim, S. 1935a. Bladmossfloran i några av Närkes kalktrakter samt några nya och intressantare bladmossfynd i landskapet. - Bot. Notiser 88:131-164.
- Waldheim, S. 1935b. Beiträge zur Moosflora Schwedens mit besonders Rücksicht auf die Verbreitung einiger südlichen Vertreter. - Bot. Notiser 88:439-454.
- Waldheim, S. 1939. Släktena *Fissidens* och *Cirriphyllum* i C. Jensen: Skandinaviens bladmossflora, sid 335-342 och 431-435. Köpenhamn.
- Waldheim, S. 1939b. Bidrag till Skånes flora 4. *Sphagnum*floran i nordöstra Skåne. - Bot. Notiser 92:757-772.
- Waldheim, S. 1943. Bidrag till Skånes flora 23. Några ängsartade samhällen i de sydskånska extremrikkärren. - Bot. Notiser 96:382-388.
- Waldheim, S. 1944a. Die Torfmoosvegetation der Provinz Närke. - Lunds Univ. Årsskrift N.F. Avd. 2 40(6). Lund 89 sid.
- Waldheim, S. 1944b. Mossvegetationen i Dalby Söderskogs nationalpark. - K. Sv. Vet.-Akad. Avh. i Natursk.-ärenden 4. Uppsala. 142 sid.
- Waldheim, S. 1947. Kleinmoosgesellschaften und Bodenverhältnissen in Schonen. - Bot. Notiser. Suppl 1(1). 203 sid.
- Waldheim, S. 1949. Ett kalkkärr vid Örups almskog. - Skånes Natur Årsbok. Lund. 36:81-94.
- Waldheim, S. & Weimarck, H. 1943. Bidrag till Skånes flora 18. Skånes myrtyper. - Bot. Notiser 96:1-40.